

PRIVAT

SVEA

Update

#2 2021

Snåla och slösaktiga

- när pengar stjälpur vänskap

God man gör god gärning

10

saker som höjer
värdet på din
bostad

En Jul i förändring

Kommer din jul att bli som vanligt?
Eller är en förändring på gång

4 God man gör god gärning

11 Bästa plånbokstipsen för en nystart 2022

6 En Jul i förändring

8 När pengar stjälper vänskap

Är du kompis med snål-Ove?

12

Spara till barnen - på rätt sätt

14

Så skyddar du dig mot nätbedragarna

16

Resebranschen återhämtar sig

22

Här finns jobben - och så klarar du intervjun

Gör en insats för någon annan

I det här numret av Update märks det att det snart är jul, men mycket av innehållet rör sig också kring vad som händer därefter. När plånboken är tom.

Hur firar du jul? Är det på samma sätt som alltid, eller ändrar sig traditionerna? För svenska folket som helhet verkar mycket vara sig likt, i varje fall vad gäller vilka summor som läggs på julklappar. Det blir mer för för varje år. Det som ändrar sig är hur klapparna kommer hem, eftersom allt mer köps på nätet. Möjligen tänker julfirarna något mer på att handla klimatsmart än tidigare.

Det finns andra sätt att tänka på andra än bara genom att köpa saker. Läs till exempel om hur det går till att bli god man för någon som behöver hjälp med att sköta sin ekonomi. Det kan vara en äldre släkting som blivit dement, eller en fullständig främling som behöver en insats från samhället. Överförmyndarna har långa listor med behövande. Har du själv ordning på debet och kredit, viss livserfarenhet och vill hjälpa till utan att vänta dig någon större ersättning, kanske du är rätt person. Låt dig inspireras av vår artikel!

Du som är ung har säkert tankarna på helt andra håll. Egen bostad, till exempel. I den här tidningen hittar du flera tips om hur du får ihop till kontantinsatsen, som ju kan bli rejält hög om du har tänkt dig att bo i någon av storstäderna. Har du riktig tur har dina far- eller morföräldrar varit förutseende och sparat till dig sedan du föddes, och i så fall ökar dina chanser att köpa en bra bostad avsevärt. Men för den som står för sparpengarna – far- eller morföräldrar – finns en hel del att tänka på för att pengarna ska hamna rätt.

Det och mycket mer kan du läsa om. Tanken med Update är att du som läser ska få hjälp att fatta kloka privatekonomiska beslut, så håll till godo.

Tills vi ses igen önskar jag God jul och Gott nytt år!

Lennart Ågren
Vd, Svea Ekonomi

God man gör god gärning

Funderar du på att bli god man? Viktigt att veta är att det är ideellt arbete, och att det inte bara handlar om pengar. En stor del av uppdraget går ut på att se till att huvudmannen har det bra.

Behovet av att få en god man är stort, särskilt i Stockholm.

Huvudman kallas den person som är den gode mannens (vilket lika ofta är en kvinna) uppdragsgivare. Det är kommunens överförmyndarförvaltning som utser en god man och ser till att den fungerar och gör sitt jobb. Anledningen till att en huvudman behöver en god man är att hen inte klarar av att fatta och genomföra egna beslut – ofta på grund av sjukdom, demens eller missbruk.

Den gode mannen ser då till att huvudmannens ekonomi sköts, att personen har det bra hemma hos sig eller på sitt äldreboende, att hemtjänsten fungerar. Däremot innebär

det inte att huvudmannen är fråntagen sina rättigheter att exempelvis ta ut sina pengar från banken – skulle sådana frihetsinskränkningar behövas utses en förvaltare. Det innebär bland annat att den gode mannen inte får ta ut ett BankID åt sin huvudman, och det är heller inte tillåtet att använda huvudmannens BankID om hen redan har ett sådant.

En god man förväntas inte ha kunskap om att driva företag

Skulle huvudmannen driva ett eget företag när en god man utses, är det oftast lämpligt att det avvecklas. En

god man förväntas inte ha kunskap om hur man driver företag. Gäller det ett familjeföretag och det finns andra familjemedlemmar som kan driva företaget vidare, behöver det inte avvecklas.

Annika Rosell är god man för en person i Stockholm, där landets största överförmyndarförvaltning finns. Hon är pensionerad journalist, och tycker att hennes yrkeskunskaper har kommit väl till pass i jobbet som god man.

– För att göra ett bra jobb behöver man lägga ner tid och engagemang. Hur mycket beror på vad huvudmannen

har för bekymmer. Dels handlar det om att sköta om huvudpersonens ekonomi och att hen har det allmänt bra, dels är det noga med att skicka in redogörelser till överförmyndarförvaltningen. Jag berättar vad jag har gjort för min huvudman och skickar in kopior på alla kvitton och bankhandlingar. Allt måste stämma på kronan, säger hon.

Att inte kunna använda BankID ställer till problem

Det där med att man inte får använda BankID är ett bekymmer, som banker och myndigheter behöver fundera över i takt med att BankID krävs för

allt fler tjänster, anser Annika Rosell. För att betala huvudmannens löpande räkningar som hyra, el, teleabonnemang, hemtjänst, bör den gode mannen använda autogiro.

– I början kunde jag betala min huvudmans räkningar med en betalgirotjänst som postades till banken, men efter en tid blev hen för sjuk för att kunna skriva sitt namn på betalningsordern. I värsta fall får man gå till banken och betala över disk. Det innebär kostnader för huvudmannen, eftersom bankerna tar ut höga avgifter för detta.

Arvodet är närmast symboliskt. Hur mycket det blir beror på hur myck-

et tid som den gode mannen anses ha lagt ner på uppdraget. I Annika Rosells fall handlar det om cirka 3 000 kr per år efter skatt. Och då har hon ändå avvecklat sin huvudmans hem eftersom hen fick plats på ett äldreboende.

– För att utföra mitt uppdrag har jag en hel del myndighetskontakter, så det är bra att jag från mitt yrke har viss kännedom om hur samhället är uppbyggt, att jag inte drar mig för att ringa upp myndighetspersoner och inte är rädd för att sitta länge i telefonkö för att få kontakt med rätt person, säger hon.

En annan del av uppdraget handlar om att träda i huvudmannens ställe gentemot släktingar.

– Det är en fördel om man kan upprätthålla en god relation med dem, men jag behöver inte be om lov innan jag fattar beslut för huvudmannens räkning, säger Annika Rosell.

Behovet av stöd är stort

I Stockholms stad finns regler för vad en god man måste kunna och hur många uppdrag man får ha samtidigt. Bland annat krävs att man genomgår en kort utbildning som mynnar ut i ett kunskapsprov, och man får inte själv ha skulder hos Kronofogden. När man väl är godkänd av överförmyndarförvaltningen, får man varje vecka en lista över personer som är i behov av en god man.

– Det är sorgligt att se hur långa listorna är. Det är så många som behöver hjälp, säger Annika Rosell.

Själv ångrar hon inte att hon valde att bli god man.

– Visst blir jag frustrerad i kontakten med myndigheter ibland, men jag märker ju att jag gör nytta för min huvudman. Och i Stockholms stad får man också bra stöd från överförmyndarförvaltningen. Dit kan jag alltid ringa om jag har frågor eller tvekar om något beslut, säger hon.

En Jul i förändring.....

Säg jul och de flesta tänker på tradition. Men faktum är att julfirandet snarare präglas av förändring. I år är det inte säkert att något blir som förr – utom en sak.

Frågar man etnologerna har julens traditioner inte alls varit så stabila genom århundradena. Tvärtom är förändring det vanligaste. Ta förra julen som exempel. Den blev klart annorlunda för de flesta på grund av pandemin. I år blir det nytt igen, nu väntas umgänget bli det viktigaste för många. Så tänker i alla fall handelsorganisationen HUI, som utsett evenemangsbiljetten till årets julklapp. Argumentet är att alla som inte fick träffa förra året nu vill gå på kultur- och idrottsevenemang tillsammans.

Dubbla familjer ger dubbelt julfirande

I år är förhoppningen att vi ska kunna äta julbordet tillsammans med våra släktingar igen. Men frågan är när julbordet ska avätas, med tanke på de många bonusfamiljerna. Något slut på dubblerandet av julfirandet verkar inte vara på gång – det räcker att titta på Svts serie ”Bonusfamiljen” för att inse att många även i fortsättningen låter barnen öppna julklappar hos både mamma och pappa. Det som förr bara kunde ske på julafton, inträffar i modern tid i dagarna två – eller tre.

Knep för att minska stressen

Då gäller det att försöka minska stressen, annars riskerar julens huvudperson – nej, inte tomten, utan

mamma – att hamna i sjuksängen innan juldagsmorgon gryr. Psykologiguiden har flera tips för att undvika det. Här är några: Gör julbordet till knytkalas, ta ledigt före jul i stället för i mellandagarna, kom överens med släkten om att strunta i julklappar till vuxna, begränsa antalet klappar till en per person.

Jul med klimattänk

En annan sak som präglar 2021 års jul är klimattänket. Med Greta Thunberg på näthinnan är det många som funderar: Hur mycket extra mat behövs egentligen, går det att laga till en god vegansk skinka och finns det några klimattänkbara julklappar? En evenemangsbiljett kan låta som en klimatsmart klapp, men det är inte alls säkert. Göteborg Horse Show drog exempelvis 80 000 personer redan för ett par år sedan. Förutom publiken ska hundratals hästar och ryttare transporteras till arenan i Göteborg. Då är det kanske bättre att tänka som Naturskyddsföreningen: Handla i second hand-butiker, kolla efter klappar på Tradera och Blocket, regifta – alltså ge bort presenter du själv har fått. Sy saker själv, exempelvis kuddfodral till soffor och sängar, utklädningskläder till barnen eller snickra ett bihotell eller en fågelholk. Lämna in gamla smycken och låt göra nya. Eller erbjud

dina tjänster – kanske kan du hjälpa någon som har problem med datorer. Baka och laga mat för att ge bort.

Om du undrar vad som är inne och modernt när det gäller heminredning, har tidningen Elle en del av svaren: recykling och upcykling, det vill säga kreativ återanvändning av gamla saker, hållbarhets- och miljötank. Och julens stora färg är grönt, uppblandat med jordfärger som beige och brunt.

Drar vi ner på julklapparna?

Kommer klimattänket att göra att antalet klappar minskar under granen? Troligen inte. Jakten på julklappar är något som inte tycks minska, tvärtom. De senaste åren har rekord på rekord slagits. 2013 omsatte julhandeln 66 miljarder kronor, 2018 och 2019 hamnade omsättningen på cirka 80 miljarder. Pandemiåret 2020 sjönk omsättningen, även om e-handeln fick en riktig skjuts. I år räknar prognosmakarna med att omsättningen återigen tangerar 80 miljardersstrecket.

Så om etnologerna har rätt och förändring präglar julfirandet, så gäller det allt – utom julklapparna. Det spelar ingen roll vad psykologerna, etnologerna eller de som värnar om klimatet säger.

SVEA

Kommer din jul att bli som vanligt? Eller är en förändring på gång

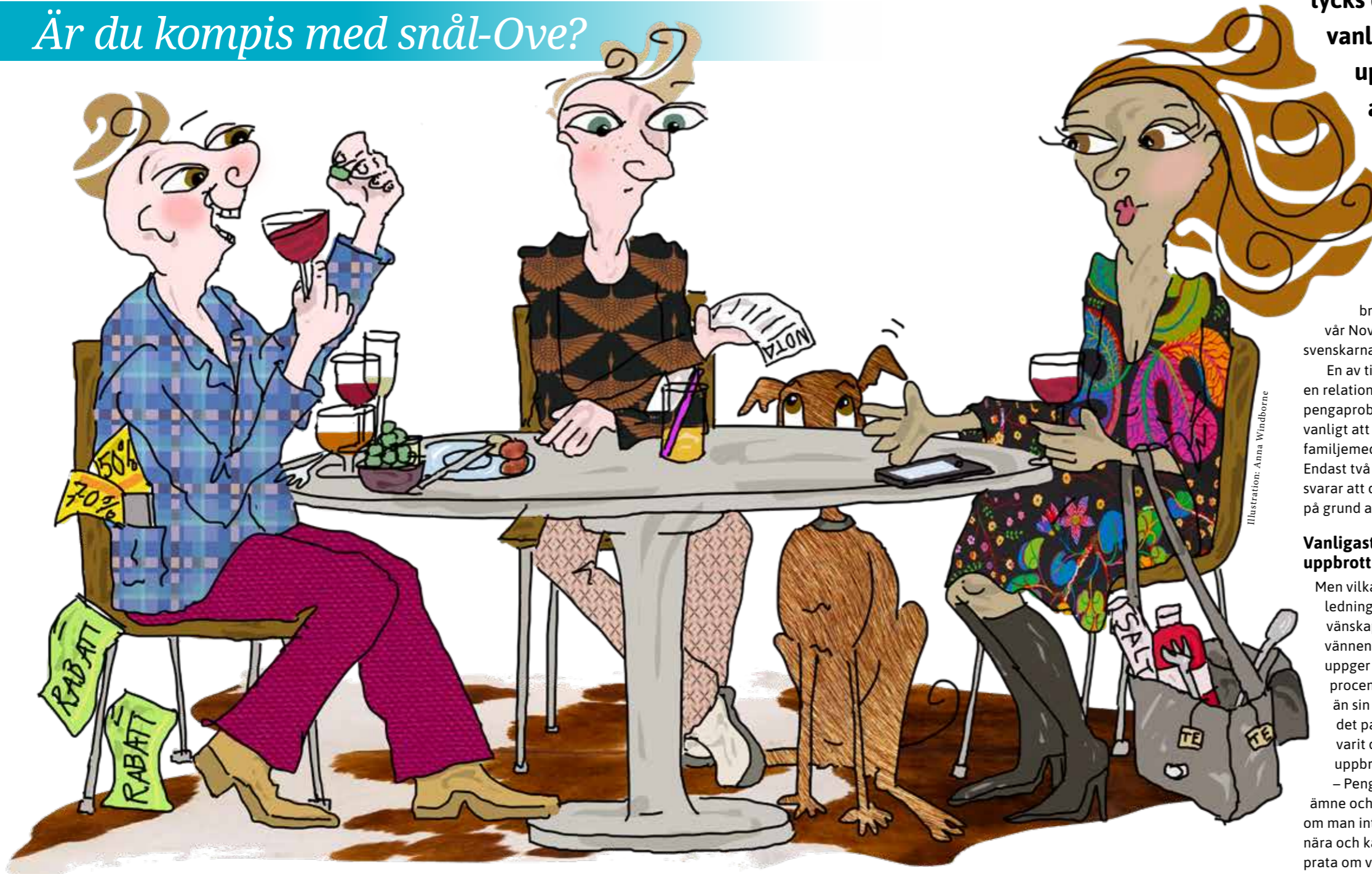

Snåla och slösaktiga

- när pengar stjälper vänskap

Är du kompis med snål-Ove?

Är du snål-Ove i kompisgänget? Då riskerar du att förlora en vänskap. Närmare var tionde person har någon gång avslutat en relation med en vän av ekonomiska skäl. Vanligaste anledningen uppges vara att vännen varit för snål. I kärleksrelationer tycks dock inte privatekonomin vara en lika vanlig källa till uppbrott. Endast två procent uppges att de avslutat en romantisk relation av ekonomiska skäl.

Pengar kan många gånger vara en källa till konflikt. Och i vissa fall kan det till och med leda till avslutad vänskap, relationer och brutna familjeband. Det visar vår Novus-undersökning bland svenskarna.

En av tio uppges att de avslutat en relation med en vän på grund av pengaproblem. Dock är det inte lika vanligt att bryta med en partner eller familjemedlem av ekonomiska skäl. Endast två respektive en procent svarar att de har avslutat en relation på grund av privatekonomin.

Vanligaste anledningarna till uppbrott

Men vilka är de vanligaste anledningarna till uppbrotten? I vänskapsrelationer så är det att vännen varit för snål, var fjärde uppges detta. Därefter svarar 21 procent att de ofta betalade mer än sin vän. I kärleksrelationer är det partners slösaktighet som varit den vanligaste orsaken till uppbrott.

– Pengar kan vara ett känsligt ämne och lätt bli en källa till konflikt om man inte pratar om det med sina nära och kära. Vårt tips är att alltid prata om villkor och förväntningar kring gemensamma utgifter. Inte

”Pengar kan vara ett känsligt ämne och lätt bli en källa till konflikt.”

Paulina Dackander

minst i relationer där det finns olika ekonomiska förutsättningar.

I dag är det enkelt att hålla koll på gemensamma utgifter med hjälp av verktyg och appar. Med exempelvis vår app Payd kan du skapa grupper med dig och dina vänner för att hålla koll på vem som betalat vad, säger Paulina Dackander, Affärsområdesansvarig för Payd på Svea Ekonomi.

► Så här svarade deltagarna i undersökningen

Har du någon gång avslutat en relation med någon av följande på grund av ekonomiska orsaker?

Vän

Ja	8 %
Nej	91 %
Vet ej	0 %

Partner

Ja	2 %
Nej	98 %
Vet ej	0 %

Familjemedlem

Ja	1 %
Nej	98 %
Vet ej	1 %

Om undersökningen

Undersökningen är genomförd av Novus på uppdrag av Svea under perioden 9–14 maj 2020. Totalt har 1 012 svenskar i åldrarna 20 till 60 år deltagit i undersökningen via en webbenkät. Undersökningen är statistiskt säkerställd och representativ på riksnivå.

Vill du veta mer?

Om du vill veta mer om undersökningen är du välkommen att kontakta Patrik Widlund, Marknadschef på Svea Ekonomi. Patrik nås på telefon 08-470 94 21 eller via mejl patrik.widlund@svea.com

Av vilken/vilka anledningar har du avslutat en relation med en vän på grund av ekonomiska orsaker?

Min vän var för snål	24 %
Det blev orättvist då jag betalade mer	21 %
Vi hade olika ekonomiska förutsättning och kunde inte anpassa oss	19 %
Jag upplevde att min vän var för slösaktig	7 %
Jag upplevdes för slösaktig av min vän	1 %
Jag upplevdes för snål av min vän	0 %
Min vän upplevde att det blev orättvist då hon/han betalade mer än jag	0 %
Annan anledning	34 %
Vet ej	20 %

Av vilken/vilka anledningar har du avslutat en relation med en partner på grund av ekonomiska orsaker?

Jag upplevde att min partner var för slösaktig	48 %
Det blev orättvist då jag betalade mer	24 %
Jag upplevdes för snål av min partner	11 %
Jag upplevdes för slösaktig av min partner	5 %
Min partner var för snål	5 %
Vi hade olika ekonomiska förutsättning och kunde inte anpassa oss	3 %
Min partner upplevde att det blev orättvist då hen betalade mer än jag	0 %
Annan anledning	14 %
Vet ej	14 %

Av vilken/vilka anledningar har du avslutat en relation med en familjemedlem på grund av ekonomiska orsaker?

Min familjemedlem var för snål	39 %
Jag upplevde att min familjemedlem var för slösaktig	33 %
Det blev orättvist då jag betalade mer	3 %
Vi hade olika ekonomiska förutsättning och kunde inte anpassa oss	0 %
Jag upplevdes för snål av min familjemedlem	0 %
Min familjemedlem upplevde att det blev orättvist då hen betalade mer än jag	0 %
Jag upplevdes för slösaktig av min familjemedlem	0 %
Annan anledning	29 %
Vet ej	0 %

Bästa plånbokstipsen för en nystart 2022

Det finns en hel del orosmoln kring privatekonomin 2022. Elpriserna stiger snabbt, en räntehöjning kan stå för dörren och kaffet kan bli dyrt. Då gäller det att ha koll på sin plånbok.

Se över dina utgifter

Din ekonomi består av både intäkter och utgifter, men det är ofta utgifterna som är lättast att påverka. De stora posterna i budgeten är bostaden, maten, bilen och övrig konsumtion.

Bor du i hyresrätt kan du inte påverka hyreskostnaden. Men om du äger din bostad och har lån, kan du försöka pruta på bolåneräntan. 5 räntepunkter på ett lån på 2 miljoner ger 700 kronor om året efter ränteavdrag. De pengarna kan du ha bättre användning för.

Elen

Elpriserna har legat på rekordnivåer under vintern. Visst är det bra att jämföra elbolagens priser, men bäst är att försöka sänka sin egen elförbrukning.

Har du flera smålån

Samla ihop dem till ett enda. Du slipper flera avgifter och kan få lägre ränta.

Mat

Köp inte mer än du äter upp, och gör matlådor att ta med till jobbet. Det finns hur många recept som helst på nätet. Äta ute för en hundring fem gånger i veckan, 40 veckor om året kostar 20 000 kronor. Kaffeföretagen har varnat för att kaffepiset kan stiga kraftigt under året, så nu gäller det att sluta slänga slattarna. Brygg inte mer

än du dricker upp. I stället för att lägga på en extra skopa, byt till ett mörkrostat kaffe, då går det åt mindre.

Bil

Den verkliga kostnaden för en bil är ofta högre än du tror. Exempelvis en bil som har ett nyvärde på 134 100 kronor ser ut att kosta 2 247 kronor i månaden. Men räknar man med värdeminskningen blir kostnaden över 4 700 kr i månaden. Sedan tillkommer bensin och parkering, och bensinpriset är rekordhøgt – även om bensinskatten sänks något. Behöver du verkligen en egen bil? Kolla om det finns en bilpool där du bor, om du kan äga bil tillsammans med en granne eller om ni kan samåka.

Streamingkanaler

Hur många har du, och hur många tittar du på? Tjänsterna verkar kosta lite, men 70 kronor i månaden här och 99 kronor där – det kan komma upp i tusenlappar om året. Rensa!

Kollektivtrafik

När våren närmar sig kanske du kan skippa busskortet och cykla eller gå till jobbet i stället. Billigt och nyttigt. Det tar ungefär en timme att gå 4 kilometer. Cykla samma sträcka tar bara 10–11 minuter.

Gymkortet

Tänk dig för innan du avger ett nyårslofte som blir dyrt. Ett gymkort kan kosta mellan 3 000 och 6 000 kronor om året – pengar i sjön om motivationen sviker. Köp ett par löparskor i stället (500–1 000 kr), några hantlar (300 kr), några gummiband (100 kr) och eventuellt en pilatesboll (300 kr). Ut och spring och styrketräna hemma, det är mycket billigare.

Köpa dyrt gymkort eller träna hemma?

Spara till barnen - på rätt sätt

Den vanligaste anledningen till att föräldrar eller far- och morföräldrar sparar till barnen är att de vill ge dem en bra start i livet. Att det ska finnas ett konto med pengar till körkort eller kontantinsats till bostad när de är färdiga att flytta hemifrån. Och det kan bli pengar.

Fondbolagens förening har räknat ut att om man sparar 500 kronor i månaden i en aktiefond som i snitt ger 8 procents avkastning, har barnet över 230 000 kronor på sin 18-årsdag.

Sparandet ser olika ut beroende på vilka förutsättningar man har, några sätter av en del av barnbidraget till barnet, men alla sparar inte regelbundet. Andra sätter in pengar på barnens konto när de har fått lite extra över och vanligast är att föräldrarna sätter in presentpengar som barnen fått.

Oavsett hur du gör finns det några viktiga saker att tänka på. Det kanske allra viktigaste är att vara rättvis, och sätta in lika mycket till alla barn. Orättvisor kan leda till konflikter mellan barnen senare.

Vem ska sparpengarna tillhöra?

Det andra man ska bestämma är vem sparpengarna ska tillhöra. Här finns två olika sätt att tänka:

1. Du öppnar konton till barnen i deras namn:

Du öppnar konton till barnen i deras namn. Pengarna är då en gåva från dig som ägs av barnen och förvaltas av föräldrarna för barnens räkning tills de fyller 18 år. Det ger föräldrarna viss frihet att använda pengarna, och sedan har barnen fri tillgång till pengarna – med risk för att tonåringen ännu inte är mogen att använda sparpengar rätt.

2. Du öppnar konton till barnen i ditt eget namn:

Du öppnar konton till barnen i ditt eget namn. Pengarna tillhör då dig, tills du överför dem till barnen vid en tidpunkt du själv väljer. Det behöver inte vara på 18-årsdagen – du kan vänta tills barnet är 25, eller behöver pengarna till ett särskilt ändamål som studier eller bostad.

"Förvalta pengar för barnens räkning" innebär att föräldrarna inte får använda pengarna till egen konsumtion eller ge bort dem. Men så länge sparbeloppet understiger åtta prisbasbelopp (380 800 kronor) kan föräldrarna relativt fritt bestämma över dem. Om du är mor- eller farförälder och vill ha full kontroll, kanske du av den anledningen väljer att spara pengarna i ditt eget namn. I så fall är det klokt att skriva ett testamente där det står vem som ska få pengarna på kontot. Du kan ju också uppkalla kontona efter barnbarnen.

Blir sparbeloppen högre än 380 800 kronor måste föräldrarna anmäla det till överförmyndaren, som då måste ge sitt samtycke till vissa placeringar, exempelvis aktier.

Vilken sparform ska du välja?

Nästa steg är att bestämma sparform: Konto, fonder (aktier eller obligationer) eller enskilda aktier. Alla experter rekommenderar någon form av aktiesparande om sparhorisonten är längre än fem eller tio år.

Därefter är det dags att bestämma hur pengarna ska förvaras: ISK, kapitalförsäkring eller fondkonto. Om du är förälder är det naturligt att välja det som du själv har, och om du är mor- eller farförälder och inte sparar till dig själv är det naturligt att överlåta åt föräldrarna att bestämma.

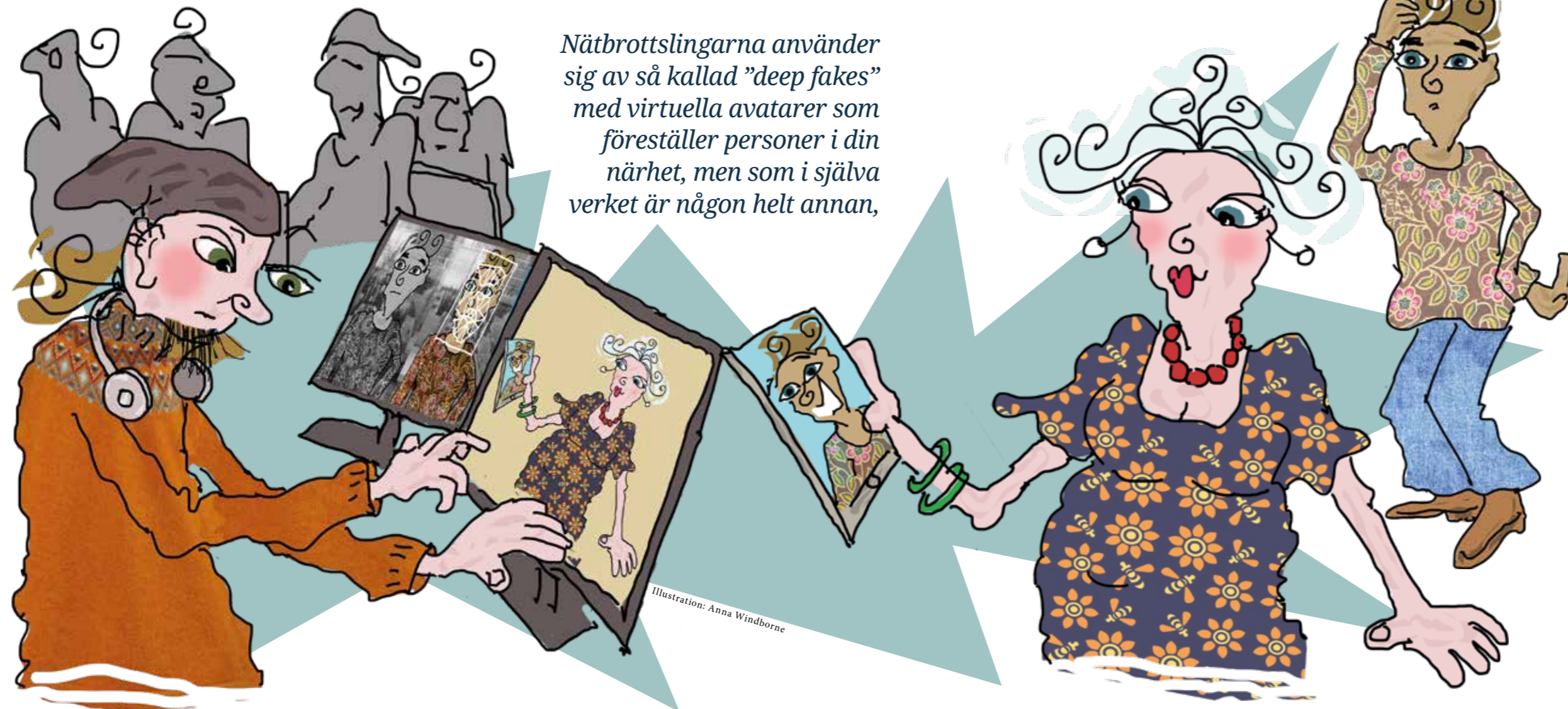
Då är det bra att vara medveten om att dina vuxna barn troligen kommer att välja olika sätt att spara och att summorna som barnen till slut får kommer att bli olika stora, även om du har skänkt lika mycket till alla.

Och är du förälder som sparar till barnen, kommer här ytterligare ett råd: Spara inte för mycket till barnen. Om du sparar mer än familjen har råd med, riskerar du att få svårt att få vardagen att gå ihop. Ett par hundralappar räcker långt, när de sparas under många år.

Nätbrottslingarna använder sig av så kallad "deep fakes" med virtuella avatrar som föreställer personer i din närhet, men som i själva verket är någon helt annan,

Illustration: Anna Windborne

Så skyddar du dig mot nätbedragarna

Kort- och kreditbedrägerier minskar i hela landet, visar statistik från Brottsförebyggande rådet. Men bedragarna ligger inte på latsidan – de hittar bara nya lömska arenor och tillvägagångssätt för att lura intet ont anande privatpersoner. Det här är Nationellt IT-brottcentrums bästa tips på hur du skyddar dig när du gör dina bankärenden.

Enligt den senaste upplagan av Internetstiftelsens årliga rapport Svenskarna och internet har fyra av tio internetanvändare i åldersgruppen 16 år eller äldre blivit utsatta för nätbedrägerier det senaste året. De vanligaste tillvägagångssätten – som ID-kapningar och kortbedrägerier – består. Men precis som i andra "branscher" förändras bedragarnas beteende över tid. För den som vill ligga steget före gäller det att hålla sig uppdaterad.

Jämförelser mellan årets och fjolårets upplaga av BRÅ:s sammanställning Nationella trygghetsundersökningen visar på intressanta trender. I ålderskategorin 16–84 år sjönk den självrapporterade utsattheten för kort- och kreditbedrägerier i hela landet från 5,3 till 4,1 procent. Samtidigt visar en färsk undersökning från försäkringsbolaget If att antalet anmälda bedrägerier som sker genom social manipulation ökade dramatiskt under första halvåret

2021 jämfört med motsvarande period föregående år. Försäkringsbolaget fick in 20 procent fler anmälningar om bedrägerier där gärningspersonen tar kontakt med offret.

På Polismyndighetens nationella operativa avdelning menar man att just social manipulation är en bedrägeriform som kommer att växa starkt inom bankområdet framöver.

– Vi ser det här som ett växande hot inför framtiden. I och med att

"Människan är fortfarande den svagaste länken när det kommer till nätbedrägerier."

Jan Olsson

Bank-ID och andra tekniska applikationer är så pass säkra i dag kommer brottslingarna i allt högre utsträckning att försöka manipulera den enskilde människan att göra fel i stället. Människan är fortfarande den svagaste länken när det kommer till nätbedrägerier, säger Jan Olsson, verksamhetsutvecklare vid Nationellt IT-brottcentrum. Ett vanligt tillvägagångssätt är till exempel att någon ringer upp dig och utger sig för att vara från banken eller en myndighet – för att därefter försöka förmå dig att lämna ut uppgifter från din bankdosa eller logga in med ditt BankID.

I vissa fall kommer du ändå att behöva utbyta uppgifter med olika institutioner. Men bedragare kan enkelt fejka att de ringer från exempelvis en

bank eller Polisen. Om du vill ta det säkra före det osäkra är det bäst att alltid lägga på luren om någon ringer upp dig – och sedan själv ringa tillbaka till aktören på det officiella numret som du hittar på deras hemsida.

Bedragarnas sofistikeringsgrad ökar

På Nationellt IT-brottcentrum förutspår man nämligen att bedragarnas sofistikeringsgrad kommer att öka i takt med teknikutvecklingen.

– Nätbrottslingarna har redan börjat att använda sig av så kallad "deep fakes" – en digital teknik som gör att de kriminella kan fejka en röst som du förväntar dig att höra vid en viss typ av samtal med exempelvis banken, myndigheter eller bekanta. Man kan även fejka videomöten genom att visa virtuella avatrar som föreställer personer i din närhet, men som i själva verket är någon helt annan, säger Jan Olsson.

Programvarorna och resurserna som krävs för att lyckas med det här är komplexa och kostsamma i dag, men i takt med tekniken sprids till allmänheten kommer "deep fakes" att bli både billigare och mer lättillgängliga.

– Därmed kommer fler och fler av våra kriminella element också att ha möjlighet att införskaffa och använda sig av den här tekniken.

Hur ska man skydda sig?

Så, hur skyddar man sig egentligen mot den här och andra typer av social manipulation? Enligt Jan Olsson på Nationellt IT-brottcentrum är det A och O att aldrig utföra ett bankärende eller lämna ut känslig information på uppmaning av någon annan.

– Om någon hör av sig till dig och uppmanar dig att logga in på banken eller att använda ditt BankID ska du inte gå med på det. Det måste alltid vara du själv som initierar och fattar alla digitala bankbeslut. Ett annat viktigt tips är att inte logga in på din bank eller någon annan känslig IT-miljö från ett publikt wifi, eftersom det finns en risk att obehöriga läser av dina uppgifter i öppna nätverk.

Resebranschen återhämtar sig

Pandemin skakade om resebranschen. UD:s avrådan från icke-nödvändiga resor, restriktioner och inte minst rädsla för smittspridning gjorde att omsättningen sjönk kraftigt. Många valde av naturliga skäl att semestra hemma under pandemin. Nu förväntas världen gradvis att återgå till det normala igen – men kommer svenskarna att vilja resa?

Ordet hemester myntades ursprungligen i Sveriges Radios program Spanarna. Begreppet var tänkt att fungera som en svensk variant av engelskans "staycation". Konceptets uppkomst kan spåras till den globala finanskrisen 2008, när många amerikaner kände att man inte hade råd att resa i väg och i stället passade på att semestra hemma. I Sverige letade sig hemestern snabbt in i lunchrumsdiskussioner och tidningsartiklar – och redan året därpå figurerade det i Språkrådets nyordslista.

Coronapandemin har aktualiserat ordet igen – när reserestriktioner har tvingat många svenskar att utforska omgivningarna i stället för att resa till tropiska semesterparadis.

Fråga bara den hårt drabbade resebranschen.

Pandemin är den största katastrofen någonsin

– Pandemin var den största katastrofen någonsin för vår bransch. På extremt kort tid minskade vår sektors omsättning med 90 procent. Vi drabbas ofta först, mest och längst vid olika typer av kriser. Andra branscher som exempelvis tillverkningsindustrin drabbades också tidigt men kunde vända till att se en ökad omsättning under förra året. Vår bransch var kvar på en låg nivå under hela den perioden. Först nu börjar vi sakta krypa uppåt igen, säger Didrik von Seth, vd på Svenska resebyrå- och

”Pandemin var den största katastrofen någonsin för vår bransch.”

Didrik von Seth

arrangörsföreningen.

Där har man inte kunnat se några större tecken på att svenskarnas beteendeförändringar när det gäller resande skulle vara permanenta.

– Jag tror inte att vi kommer att fortsätta att hemestra i den utsträckning som har varit nödvändig under pandemin. Sverige är visserligen ett fantastiskt land att semestra i, men vi ser inte att konsumentbeteendet har förändrats i den utsträckning att man kan tala om att svenskarna kommer sluta att resa utomlands.

Svenska resebyrå- och arrangörsföreningen får medhåll av andra branschexperter.

– Svenskar semestrar i förhållande till många andra nationaliteter i stor utsträckning inom sitt eget land även i normala fall. Vi svenskar älskar att Svemestra. Detta har så klart tilltagit under pandemin då även de som normalt reser utomlands har stannat på hemmaplan. Samtidigt ser vi i våra undersökningar att reslusten och intresset för att resa utomlands ökar stadigt, säger Jim Hofverberg, head of corporate communications på Visit Sweden.

Pandemin har skapat en otrygghet

Enligt honom kommer vi att bege oss ut och resa igen. Men det kommer att ta tid innan resebranschen har återhämtat sig. Den upplevda tryggheten är en av de svåraste sakerna att återskapa resenärernas förtroende för – men också en av de viktigaste.

– Om det är någonting som pandemin har skapat i resebranschen är det otrygghet – främst gällande smittspridning men också rent praktiskt och ekonomiskt. Pandemin har medfört flera osäkerheter i form av särskilda bokningsregler, om- och avbokningsmöjligheter och lokala eller nationella råd. Det kommer att ta tid att återskapa trygghetskänslan.

På Svenska resebyrå- och arrangörsföreningen bedömer man att svenskarna reste ungefär en tredjedel så mycket i somras som under en vanlig sommar. Samtidigt menar man att utgångsläget inför vintern resesäsong ser gott ut.

Redan när UD släppte sin avrådan från icke-nödvändiga resor till andra länder i oktober märktes ett klart uppsving för branschen.

– I vinter räknar vi med att svenskarna kommer att resa ungefär hälften så mycket som man gjorde under vintern 2019, innan pandemin. Vi ser med andra ord en tydlig återhämtning. Samtidigt befinner vi oss fortfarande i en ganska avvaktande och lite osäker period där många länder har krav på vaccinationspass och liknande. Vi hoppas att vi i takt med att vaccinationerna ökar i världen kan återgå till en mindre orolig sommarsäsong 2022. Om det inte sker något oförutsett tror

vi att privatresemarknaden kan vara tillbaka ungefär där den befann sig innan pandemin under nästa år, eller senast 2023, säger Didrik von Seth.

På Visit Sweden gör man en snarlik bedömning

– Vi ser också att människor planerar att resa i vinter. Men just nu planeras det inte i samma utsträckning som vid denna tid tidigare år. Hur den inhemska turismen kommer att stå sig i konkurrens med de utländska resmålen återstår att se. Men en sak är säker: Hur väl svenska destinationer, boenden, aktiviteter och resmål lyckades ta hand om svenska semesterfirare tidigare i år, kommer att spela en viss roll för vad vi väljer att göra under nästa semester. Många upplever fortfarande att det är tryggare och säkrare att semestra inom Sverige, likväl som att den ekonomiska risken anses vara mindre än vid en resa utomlands, säger Jim Hofverberg.

Deras slutsats? Hemestern kommer kanske inte bli lika vanlig som den var under pandemin från nästa år och framåt. Men på andra håll har pandemiären faktiskt medfört bestående förändringar för resebranschen.

Affärsresorna kommer inte att öka i samma takt

– När det kommer till affärsresesidan ser vi beteendeförändringar som kommer att ha kvardröjande effekter. Affärsresorna där man åker i väg för att träffas en eller ett par timmar kommer att minska kraftigt. Vi kommer fortfarande att resa i väg för att träffa nya kunder och åka på säljmöten, men avstämnings- och projektmöten kommer i större omfattning att ske digitalt, säger Didrik von Seth på Svenska resebyrå- och arrangörsföreningen.

”Det kommer att ta tid innan resebranschen har återhämtat sig.”

Jim Hofverberg

Fjällvandringen ökade under pandemin.

Spara till kontantinsatsen

Den som vill köpa egen bostad får inte låna till hela köpesumman. 15 procent av kostnaden måste man ha själv, som kontantinsats. Så här gör du för att spara ihop till den.

Hur gör man då? Här är några förslag

Bor man i Stockholm eller någon annan storstad kan det kännas hopplöst att spara ihop till 15 procent av kostnaden för en bostad. Priserna rusar ständigt upp. I skrivande stund ligger kvadratmeterpriset i Stockholm i snitt på cirka 82 000 kronor, och en budgivning kan sluta högre än så. Det innebär att det kan krävas en halv miljon i kontantinsats för en liten lägenhet. För att klara det måste du spara 5 000 kronor i månaden i 8 år och dessutom lyckas placera dem så att du får en avkastning på 7 procent per år. Det kan du göra om du till exempel hittar en aktiefond som går bra och har låg avgift.

Allt är bättre än inget

Detta kanske känns oöverstigit för en ung person, men tänk så här: Allt är bättre än inget. Den som börjar spara till en egen lägenhet har säkert några års sparhorisont, och mycket kan hända. Om du till exempel visar dina föräldrar att du klarar att spara ihop 100 000 kronor, kanske de är beredda att hjälpa till med resten när det blir aktuellt. Om föräldrarna äger sin bostad, kan de ha möjlighet att belåna den och ge dig eller låna dig pengarna.

Bor du i en mindre stad eller samhälle är summan du måste spara ihop till kontantinsatsen väsentligt lägre och målet att köpa en lägenhet lättare att nå.

En annan sak som kan hända på några års sikt är att du träffar någon du vill flytta ihop med, och i så fall är ni två som kan dela på kontantinsatsen och bostadslånet.

Vad det handlar om är alltså att lära sig att spara och njuta av att se pengarna växa – mer än att göra av med dem på krogen eller i klädbutiken.

” Inför köpstopp

Spara är inte allt

Genom att sälja saker och kläder du inte behöver kan du få in lite extra pengar. Du kan också försöka höja dina inkomster genom att ta ett extrajobb. Just nu är det stor efterfrågan på personal inom flera områden, bland annat hotell och restaurang. Du kan jobba per timme och spara varenda krona. På krogen får man dessutom dricks!

BO KVAR HEMMA SÅ LÅNGE SOM MÖJLIGT. Även om du måste betala för dig, blir det mycket billigare än att bo själv och det går snabbare att spara ihop en summa pengar.

TA FÖR VANA ATT LÄGGA UNDAN 10 PROCENT PÅ ALLT DU FÅR IN. Studiemedel, lön, presentpengar. Efter några år kan det bli en bra slant som kan bli en del av kontantinsatsen.

DRÄNER PÅ ALLA SMÅUTGIFTER. Lunch ute är bland det dyraste och kan kosta bortåt 20 000 kr på ett år. Byt mot matlåda! Kaffe på stan kan gå på 3 000 kr, och snus eller cigaretter kan lätt sluka 8 000-10 000 kr per år.

SÄG UPP ABONNEMANG DU INTE BEHÖVER. Det kanske räcker med en streamingtjänst? Använder du verkligen alla appar du betalar för utan att tänka på det?

INFÖR KÖPSTOPP. Du kommer att upptäcka att det går jättebra att under en tid avstå från alla typer av inköp. När det inte går längre...

VAR NOGA MED ATT BETALA RÅKNINGAR I TID. Påminnelseavgifter och inkassokrav är inget du vill ha just nu. Med autogiro och e-fakturor kan du slippa avgifter.

...köp begagnat. Kläder är inte alltid särskilt mycket billigare, men exempelvis skidor, heminredning och cyklar kan köpas begagnat. Det gynnar även miljön.

10 saker som höjer värdet på din bostad

Ska du sälja din bostad? Då kan det vara bra att tänka till lite extra på vissa saker. En renovering behöver inte kosta skjortan – och kan löna sig i slutändan. Här är mäklarens bästa tips som hjälper dig med en försäljning.

1 Identifiera målgruppen

Kunskap är makt – så även när det kommer till att sälja ett hus eller en lägenhet. Ta dig en funderare inför din bostadsförsäljning: Vem är egentligen målgruppen?

– Identifiera vem du ska rikta bostaden mot och vad som är viktig för just det segmentet. Det kan vara allt från barnfamiljer till singlar till ett pensionärspar. Vilket segment du försöker nå avgör vad det är värt att lägga lite extra energi på inför en försäljning. För barnfamiljen kanske det är viktigt att visa upp alternativa planlösningar till exempel. Extra lyckosamt blir det så klart om du kan ringa in flera segment och på det sättet öka antalet potentiella köpare, säger Ankie Björk, fastighetsmäklare på Husman Hagberg.

2 Gör en energideklaration

Säljer du ett hus – ta tempen. Gör en energideklaration och kolla vilka insatser du kan göra. Det får man ofta igen i slutändan.

– Vi får ofta frågor om vad det är för typ av uppvärmning. Energi- och klimatsmarta investeringar uppskattas av en köpare, inte minst barnfamiljen där tvättmaskinen går konstant och ihop med höjda elpriser blir det viktigare att all komfortfunktion i huset inte är helt elberoende, säger Ankie Björk.

3 Se över utsidan

Köpare vill inte råka ut för oväntade kostnader och när det handlar om en husförsäljning är "skalet" viktigt. Tak, stammar, dränering och el kan kosta mycket pengar att åtgärda och många köpare lägger därför stor vikt vid att dessa renoveringar är gjorda.

– Den bästa investering man kan göra inför en husförsäljning är att göra en besiktning och ta temperaturen på bostaden tillsammans med en sakkunnig, säger Ankie Björk.

4 Överväg att ändra planlösning

Bor du i en stor etta kan det vara värt att se över planlösningen. Kan den gö-

ras om till en tvåa har du helt plötsligt skapat fler potentiella köpare.

– Det brukar vara en god investering i och med att du därmed drar till dig ytterligare ett segment, kanske ett ungt par som letar efter en tvåa. Med dubbla inkomster blir det dubbel köpkraft, säger Ankie Björk.

5 Små åtgärder lönar sig alltid

Helhetsintrycket är viktigt. Det gäller att minimera alla "fel" som kan störa på en visning. Se därför till att fixa ofärdiga renoveringsprojekt och förslitningar, till exempel trasiga lister eller flagnande tapeter. Det finns mycket man kan göra själv: Måla väggar, fräscha upp med nya knoppar och handtag till luckor och dörrar eller tapetsera.

– Vid lägenhetsförsäljningar gäller inte samma undersökningsplikt som vid husförsäljningar, så säljer du en bostadsrätt kan man göra många värdehöjande insatser kosmetiskt. Om du däremot misstänker fel, exempelvis begynnande fukt, ska du ta hjälp av en sakkunnig, säger Ankie Björk.

6 Välj neutrala färger

Satsa på färger och material som tilltalar de flesta. Ljusa och nedtonade kulörer funkar bättre än grälla färger. Detta är särskilt viktigt till sådant som är krångligt eller dyrt att byta ut, exempelvis badrum och kök.

7 Rensa rensa rensa

Mycket handlar om magkänsla vid bostadsköp – man vill kunna se sig själv i sitt framtida hem. Som säljare gäller det därför att hjälpa potentiella köpare att sortera intrycken. Plocka bort personliga foton, se till att ha ordning i skåp och garderober och undvik för många möbler som kan skapa en trång känsla.

8 Ta hjälp av en stylist

Inredningsstylisterna är experter på att skapa en känsla som tilltalar många. Det finns flera nivåer av styling – alltifrån styling av hela hemmet till hjälp med tips och tricks som gör bostaden mer attraktiv.

SVEA

"Ibland kan det löna sig att måla lite ny fräsch färg på väggarna."
Ankie Björk

9 Renovera smart

Det är nästan alltid värt att lägga några tusenlappar på att snygga till bostaden inför en försäljning. Men tänk smart när du renoverar, ofta räcker små åtgärder långt och det är sällan en stor totalrenovering lönar sig. En grundregel är att ju dyrare område bostaden ligger i, desto större investeringar betalar sig. Men i vissa områden är renovering mindre viktigt, då bostäderna där ändå inte säljs för mer än en viss summa.

10 Glöm inte badrummet

Att renovera ett badrum är dyrt och krångligt. Därför gäller det att visa upp det så fräscht som möjligt, så att spekulanter inte börjar räkna på en kostsam renovering.

– Har du ett badrum i ett bra grundskick skulle jag satsa på små åtgärder som tillför mycket till helhetsintrycket. Byt ut en omodern toalettstol, åtgärda ett sprucket handfat och byt ut ett gammalt badkar mot en duschkärna. Det brukar räcka gott, säger Ankie Björk.

Här finns jobben - och så klarar du intervjun

Det talas mycket om arbetslöshet just nu, men för dig som har utbildning finns goda chanser till jobb. Och du behöver inte vara akademiker.

Svensk arbetslöshet är bland de högsta i EU, men det är bara en sida av myntet. Den andra är att det på många håll råder brist på arbetskraft. Vissa områden är hetare än andra – till exempel sådana som har med it och teknisk utveckling att göra. Svea hör till den gruppen, och har en omfattande rekryteringsverksamhet.

Sanna Löfgren är HR- och rekryteringspecialist på Svea, som nu rekryterar personal i en takt av omkring 150 personer per år. Hur gör hon för att hitta de medarbetare hon söker?

– Jag arbetar mycket med företagets karriärssajt career.svea.com där vi annonserar men även försöker dela med oss av vår kultur. Sedan försöker jag dessutom bredda mitt eget nätverk på LinkedIn för att nå ut till fler potentiella nya kollegor. Mina kollegor och jag får också många tips från personer som redan är anställda här. Det uppskattar vi, dels för att vi får bra förslag, dels för att det är ett gott betyg på arbetsplatsen att de anställda rekommenderar den till sina vänner.

Vilka egenskaper är viktiga?

Vilka egenskaper Sanna Löfgren letar efter när hon rekryterar beror på vilken tjänst som ska besättas. Utbildning och erfarenhet från liknande arbeten är förstås viktigt – men inte bara.

– Vissa jobb kräver akademisk utbildning, till exempel jurist, men generellt måste man inte vara akademiker. Kortare utbildningar som YH ger en bra grund för vissa tjänster. De kan också ofta vara bra kompletteringar för den som vill utveckla sin kompetens eller byta riktning i karriären.

Det allra viktigaste som Sanna Löfgren letar efter i rekryteringsprocessen är egentligen något annat än utbildningen:

– För alla våra tjänster är det centralt att ha rätt inställning och egenskaper, att man passar in i kulturen på företaget. Därför försöker vi som rekryterar att hålla ett öppet sinne och koncentrera oss på vem är personen i dag. Huvudsaken är vad man kan tillföra nu – inte vilken väg som lett dit. Det är ett synsätt som jag och mina kollegor alltid strävar efter när vi letar efter nya medarbetare. Det bidrar till en rättvis rekryteringsprocess för alla som söker.

Sanna Löfgren är ofta med på anställningsintervjuerna, tillsammans med kandidatens eventuellt blivande chef. Då kan de komplettera varandra när de ställer frågor till kandidaten, samtidigt som kandidaten kan få bättre svar på sina egna frågor.

Vilka är de vanligaste frågorna som kandidaterna ställer?

– De flesta frågor om själva jobbet. Men den vanligaste frågan därefter är "vilket är nästa steg i processen?" Det är tydligt att det är viktigt för kandidaterna att få koll på vad som ska hända närmast, hur vi jobbar med rekryteringen. För mig och mina kollegor är det viktigt att ge den informationen, och visa en tydlig och transparent rekryteringsprocess.

En annan fråga som Sanna Löfgren får är den här: "Hur är chefen?" Det tycker hon är en bra fråga, för det ger kandidaten möjlighet att lufta vad hen anser är viktigt i ledarskapet, och chefen får chans att berätta hur hen arbetar med sitt ledarskap.

YH-utbildningar

Inköpare och upphandlare.....2 år
Arborist, arbetar med att beskära och vårda träd ..... 1,5 år
Logistikern .....2 år
Spelprogrammerare .....2 år
Lokförare ..... knappt 1 år
Tunnelbaneförare ..... 14 veckor
Redovisningsekonom ..... 1,5 år
Projektledare inom it .....1 år
Försäkringsrådgivare .....2 år
Fastighetsmäklare..... 1,5–2 år.

"Ställ frågor du verkligen vill ha svar på. Det visar på nyfikenhet, vilket är positivt."
Sanna Löfgren

– Cheferna har ofta en tydlig bild av hur de vill vara som ledare, och de svarar bra på frågan. Men för att höja känslan av att personen fått en rättvisande beskrivning låter vi kandidaterna i nästa steg träffa blivande kollegor i teamet. Då kan de ställa fler frågor om ledarskapet, säger Sanna Löfgren.

Förvånansvärt få ställer frågor om hållbarhet och etik – men Sanna Löfgren har ändå märkt att kandidater i större utsträckning än för några år sedan är måna om att jobba med något som de kan stå för.

– På vårt företag är vi noga med att vara ärliga och transparenta. Kandidaterna ska få en tydlig bild av vår verksamhet redan vid första mötet. Personligen tycker jag att hållbarhet är ett intressant ämne och det är något som vi på Svea kommer fortsätta att utveckla framöver.

Sanna Löfgren har full förståelse för att arbetssökande kan bli nervösa vid intervjun. Hon försöker alltid skapa en avslappnad dialog, ett samtal snarare än ett förhör. Hur skulle hon genomföra en jobbintervju om hon själv var jobbsökande?

Hur ska man som arbetssökande förbereda sig?

– Jag skulle läsa på om företaget och om den roll jag skulle ha. Visa engagemang och intresse genom att ställa relevanta frågor. Och så skulle jag i förväg tänka igenom praktiska exempel på situationer jag har varit med om. En som löstes på ett bra sätt och hur jag själv bidrog, och en svårare där jag kan berätta vad jag lärde mig.

Relevanta frågor är viktiga, men oroa dig inte för att verka dum. Ställ frågor du verkligen vill ha svar på. Det visar

på nyfikenhet, vilket är positivt.

Ett annat tips från Sanna Löfgren är att hämta feedback från tidigare kollegor. Vad anser de är dina styrkor och svagheter? Det kan man också berätta om under intervjun, men glöm inte att också säga hur du arbetar med svagheter och utvecklar dig själv.

– Det här tyder på självinsikt, vilket är positivt. Ingen rekryterare letar efter perfekta människor, de finns ju inte. Alla har utmaningar, även vi själva, säger Sanna Löfgren.

Vilka är fallgroparna man vill undvika på en intervju?

Finns det några fallgropar för den som är på anställningsintervju? Sanna Löfgren har egentligen bara en varning:

– Prata inte för mycket om sådant som inte hör till. Får du en rak fråga, svara på den utan att sväva ut alltför mycket. Håll dig till ämnet!

Många ekonomer och samhällsbedömare ger nu rådet till arbetstagare att göra så gott de kan för att hålla sig "anställningsbara". När samhället förändras snabbt, är det viktigt att hänga med. Det gör man genom att skaffa sig olika erfarenheter, lära sig så mycket man kan av det jobb man har, men också genom att bygga på sin utbildning. Här ovan är en lista över korta YH-utbildningar som just nu leder till bra jobb med bra betalt. YH-utbildningar är statsfinansierade eftergymnasiala utbildningar med stark koppling till näringslivet. De ger rätt till studiemedel.

Glad vinter!

svea.com

SVEA

Solna
SE-169 81 Solna
Sverige

Evenemangsgatan 31
Tel: +46 8 735 90 00

Göteborg
Box 2149
SE-403 13 Göteborg
Sverige

Otterhällegatan 12 B
Tel: +46 31 17 25 45

Åseda
Box 116
SE-364 21 Åseda
Sverige

Sveavägen 1
Tel: +46 8 735 90 00

Svea Ekonomi AB (publ)
svea.com
info@svea.com

Org. nr: 556489-2924
Säte: Stockholm

Följ oss i sociala media

